

Mestské lesy v Bratislave
Cesta mládeže 4, 831 01 Bratislava

Dokumentácia

4. Odborný workshop urbANNatur
štvrtok, 17. február 2011, 9.00 – 14.30 hod.
Nationalparkhaus Wien-Lobau, Dechantweg 8, 1220 Viedeň

Účastníci: pozri zoznam

EUROPEAN UNION
European Regional
Development Fund

creating the future

Programm zur grenzüberschreitenden Zusammenarbeit SLOWAKEI - ÖSTERREICH 2007-2013
Program cezhraničnej spolupráce SLOVENSKÁ REPUBLIKA - RAKÚSKO 2007-2013

Zoznam

Otvorenie a privítanie	2
Správy	Chyba! Záložka nie je definovaná.
Vývoj na európskej úrovni	3
Aktivity v rámci projektu	3
Priestorová analýza územia Lobau – záverečná diskusia	4
Pripomienky k priestorovej analýze	4
Úloha priestorovej analýzy v budúcnosti	5
Súťaž v lokalite Esslinger Furt	6
Návrhy a ideálny stav	6
Neželaný vývoj: nevhodné riešenia a vplyvy	7
Použitie vhodné prvky	7
Komunikácia v rámci projektu urbANNatur	8
Internetová stránka www.urbannatur.eu	8
Brožúra pre širokú verejnosť	8
Odborná publikácia	9
Výstava	Chyba! Záložka nie je definovaná.
Ďalšie kroky	Chyba! Záložka nie je definovaná.
Bratislava	9
Viedeň	9
5. Workshop	9
Záver	Chyba! Záložka nie je definovaná.

Otvorenie a privítanie

Herbert Weidinger privítal v Centre národného parku účastníkov workshopu, a to najmä skupinu projektového partnera na čele s Vladimírom Kutkom. Spoločná práca v rámci tohto workshopu by mala viesť k uzatvoreniu regionálnych otázok a umožniť začiatok lokálneho plánovania.

Vladimír Kutka účastníkov srdečne pozdravil a poďakoval sa za vysoké pracovné nasadenie na strane oboch projektových partnerov. Vyjadril radosť, že sa dnes osobne mohol zúčastniť na workshope, od ktorého očakáva ďalšie podnetné návrhy a nápady.

Bernhard Wolf odovzdal pozdrav od prednostu okrsku, ktorý projekt podporuje a priebežne sa informuje o aktuálnej situácii.

Politickí predstavitelia okrsku vnímajú projekt urbANNatur ako odrazový mostík a začiatok rozvoja celej tejto oblasti. Rôzne snahy sa v súčasnosti uberajú podobným smerom a očakávania sú vysoké. Bernhard Wolf sa osobne veľmi rád zúčastňuje na projekte a workshopoch ale napriek tomu sa dnes kvôli ďalším pracovným povinnostiam musí rozlúčiť už na obed.

Herbert Weidinger predstavil program stretnutia a časový harmonogram.

Správy

Vývoj na európskej úrovni

Herbert Weidinger informoval účastníkov o stretnutiach na európskej úrovni. Podľa jeho slov bude EÚ naďalej pre podobné projekty uvoľňovať prostriedky z regionálnych fondov. Okrem toho dospela EÚ k záveru, že programy na zachovanie biodiverzity boli doteraz príliš málo účinné, a preto bude táto téma podľa aktuálnych informácií v centre pozornosti minimálne až do roku 2020.

Herbert Weidinger v krátkosti oboznámil účastníkov workshopu aj s podobnými aktivitami iných miest. Talianska metropola Miláno založila pred desiatimi rokmi v jednej z mestských častí park s rozlohou 600 hektárov a zalesnila 1.500 hektárov. Momentálne prebiehajú práce aj na ďalších desiatich projektoch v okolí Milána.

Štokholm v súčasnosti pracuje na vlastnom programe rozvoja zelene (tzv. Green Wedges“) na urbanizovanom území v spolupráci s vyše 50 susednými obcami.

Tieto príklady poukazujú na fakt, že projekt urbANNatur projektových partnerov sa uberá správnym smerom.

Aktivity v rámci projektu

Sídlo výskumného inštitútu Bioforschung Austria bolo preložené do projektovej oblasti. Začali sa práce na spoločnom projekte s partnermi z rakúskej spolkovej krajiny Štajersko a z Maďarska pod názvom „Kulinarium Garten“ („*Kuchárske umenie a záhrada*“), ktorého súčasťou je vybudovanie ukážkovej záhrady v riešenom území. Do projektovej oblasti boli premiestnené už aj ekologické parcely.

Mestská časť Seestadt Aspern: novovybudované mestské časti sú od existujúcich osídlených oblastí oddelené prostredníctvom zelených plôch; počas zimy 2010 sa začalo smerom na východ s budovaním zelene nazvanej „Asperner Terrassen“ (Aspernské terasy) s rozlohou 6 hektárov. V súčasnosti prebieha súťaž pre centrálnu oblasť s veľkým rybníkom a parkom a pripravujú sa aj ďalšie súťaže pre budovanie zelene v jednotlivých mestských častiach.

13. a 14. januára 2011 predstavili študenti STU v Bratislave svoje návrhy riešení pre projektovú oblasť. Vznikli tak rôzne plány krajinných úprav, ktoré budú slúžiť ako inšpirácia pri vypracovaní detailného plánu. Výsledky prác pre riešené územie v Bratislave budú prezentované na ďalšom workshope, ktorý sa uskutoční v Bratislave. V súčasnosti prebieha výberové konanie na architekta, ktorý má návrhy spracovať a doplniť. Do konca projektového obdobia sa v danej oblasti ráta s konkrétnou realizáciou.

Bola spustená stránka www.urbannatur.eu. Táto internetová platforma by počas nasledujúcich piatich rokov mala slúžiť partnerom na dokumentáciu aktivít, vzájomnú komunikáciu a na

informovanie verejnosti a tretích osôb. Účastníci boli vyzvaní, aby vyjadrili k stránke svoje pripomienky; detaily na stránke budú ešte dopracované.

Bratislava má nového primátora, ktorý vo svojom volebnom programe prezentoval ochranu zelene ako jednu zo svojich priorit. Keďže ochrana životného prostredia a vytváranie rekreačných zón sú v politike veľmi obľúbené témy, dá sa očakávať podpora zo strany primátora pri pokračovaní projektu.

David Jandl preberá od mája 2011 revír v oblasti Viedenského lesa, v súčasnosti sa hľadá jeho nástupca.

Priestorová analýza územia Lobau – záverečná diskusia

Gitti Dorfstätter zhrnula proces vypracovania a výsledky priestorovej analýzy (viď prezentácia).

Herbert Weidinger doplnil informácie v súvislosti s očakávaniami kladenými na vplyv a účinky priestorovej analýzy. Za všeobecný cieľ a želanie je možné považovať vytvorenie atraktívnych rekreačných zón v blízkosti sídiel v hraničnom území národného parku. Aby sa zabránilo tomu, že analýza zapadne prachom, je potrebné realizáciu opatrení dôsledne sledovať, čo je už na dobrej ceste, ako možno usúdiť z nasledujúcich aktivít zahŕňajúcich napr.:

- Priebežné odplatné získavanie pozemkov v strategických lokalitách za účelom realizácie v rámci urbANNatur. Prvé kroky už boli uskutočnené, najnovšie prišlo k prevodu pozemkov Hospodárskej agentúry vo Viedni (Wirtschaftsagentur) na magistrátne oddelenie MA49.
- Po dohode s magistrátnym oddelením MA 21 a zástupiteľmi okrsku bol už počas etapy plánovania v oblasti Saltenstrasse obmedzený vznik nepotrebných križovatiek.
- Ešte v tomto roku budú zalesnené plochy pod vedením vysokého napätia medzi lokalitami Stadler a Esslinger Furt s cieľom lepšieho ohraničenia národného parku.
- Priestorová analýza poskytuje zároveň dobrú základňu pre aktuálne prebiehajúce ako aj budúce verejné súťažne.

Pripomienky k priestorovej analýze

Z následnej diskusie vyplynuli rôzne podnety pre priestorovú analýzu, ktoré budú zapracované buď do jej konečnej podoby a/alebo sa stanú súčasťou nasledujúceho procesu:

Z hľadiska klasifikácie územia do jednotlivých kategórií územného plánu sú organicky prebiehajúce hranice parkov efektívnejšie než prísne delenie podľa parciel. Takýto postup zabezpečuje aj v prípade cestných komunikácií viac flexibility napr. pri budovaní infraštruktúry (vedení) v okolí. „Zelené spojenia“ pozdĺž ulíc sú preto znázornené iba symbolicky.

Radikálnejší prístup presahujúci súčasné hranice ochrany je však sčasti žiaduci, aby bolo

možné zachovať voľné prírodné oblasti.

Ostatné plány by sa v tejto súvislosti mali opierať o filozofiu parku urbANNatur definovanú v programe strategické rozvoja pre túto lokalitu.

Realizácia návrhov v lokalite Esslinger Furt je súčasťou ojedinelého projektu ale pre oblasť ako celok je zároveň potrebné vytvoriť perspektívny plán, ktorý by umožňoval ďalší rozvoj podobných aktivít v budúcnosti.

Magistrátne oddelenie MA 22 pracuje momentálne na špecifikácii zákazky pre firmu zameranú na územné plánovanie (Landschaftsplanungsbüro) Proksch pre širšiu oblasť v hraničnom území Lobau. Otázky týkajúce sa hraníc osídlenia, hraníc otvorených plôch, možností budúceho rozvoja alebo pozitívnych príkladov rozvíjania krajinných štruktúr by sa mali riešiť podľa vzoru projektu urbANNatur v úzkej spolupráci so všetkými zúčastnenými partnermi.

Z hľadiska ochrany prírody je veľmi dôležité nariadenie o chránenom krajinnom území, na ktorom sa priebežne pracuje. V oblasti Donaustadt čakajú opatrenia spojené s týmto nariadením na schválenie zo strany politických predstaviteľov.

Oblasť nazývaná „Schanze“ (bývalý obranný val z doby Napoleonských vojen) je vo vlastníctve roľníka a od roku 2012 by mala byť prenajatá záhradníckej firme, ktorá ju bude pravdepodobne intenzívne obhospodarovať. Podľa návrhu MA 22 by časť z nej mohla byť zaradená do kategórie „zmluvnej ochrany prírody: poľnohospodárska plocha ako životné prostredie“ a osadená zmesou kvitnúcich rastlín na podporu užitočných druhov hmyzu. Možnosť vytvorenia takejto nárazníkovej oblasti prediskutujú s vlastníkom pozemku zástupcovia lesnej správy, výskumného inštitútu Bioforschung Austria a MA 22.

Z poverenia MA22 uskutočňujú praktikanti teraz prieskum na tému „Akú úlohu má poľnohospodárstvo v blízkosti mesta?“.

Úloha priestorovej analýzy v budúcnosti

Podľa účastníkov diskusie by na priestorovú analýzu mali nadväzovať nasledovné dôležité kroky:

- Zverejnenie analýzy na internetovej stránke projektu a projektových partnerov
- Vypracovanie záverečnej správy pre všetky príslušné magistrátne oddelenia
- Verejná prezentácia analýzy
- Vytvorenie identity parku urbANNatur v danom regióne: napr. projekty so školami
- Politická úroveň: prednosta okrsku môže zásadné informácie z analýzy osobne sprostredkovať ďalej, na čo je potrebné vypracovať krátku správu
- K šíreniu poznatkov z analýzy môže prispieť aj výbor pre životné prostredie (p. Wolf)

Súťaž v lokalite Esslinger Furt

Joana Holčíková zhrnula priebeh a zásadné etapy študentskej súťaže. 25 študentov tretieho ročníka Ústavu záhradnej a krajinnej architektúry Slovenskej Technickej Univerzity v Bratislave pracovalo v jedenástich skupinách: šesť sa venovalo lokalite Esslinger Furt a päť lokalite v Bratislave. Ich práca, ktorej sa venovali od septembra do decembra 2010, vychádzala z projektových podkladov a exkurzií do oboch oblastí. Študenti predstavili tieto výsledky 13. a 14. januára 2011, pričom táto prezentácia bola zároveň aj obhajobou študentských prác.

Návrh piatich prác s najlepším ohodnotením je na vysokej úrovni a prekonáva všetky očakávania. Študenti k týmto témam pristupovali veľmi otvorene, ako bolo napokon aj cieľom tohto zadania, a zaoberali sa skôr želateľným stavom ako skutočnou možnosťou realizácie návrhov. Okrem toho študenti vzhľadom na svoj vek veľmi dobre poznajú aj voľnočasové aktivity dôležitej cieľovej skupiny. Joana Holčíková sa poďakovala za vynikajúcu spoluprácu s Fakultou architektúry.

Ing. Eva Putrová vyzdvihla vysokú kvalitu projektových podkladov, ktoré mali študenti v rámci súťaže k dispozícii. Následne predstavila päť študentských prác s najvyšším ohodnotením – viď prezentáciu, pričom každý návrh bol vypracovaný vo forme posteru, portfólia a v elektronickej podobe.

Počas výstavy posterov sa účastníci workshopu potom bližšie zaoberali návrhmi a zaznamenávali svoje postrehy pre ďalší postup.

Návrhy a ideálny stav

Ktoré aspekty návrhov by mal odrážať detailný plán?

- Oddelenie parkovísk a vstupných plôch
- Prírodná vyhládka – kopec namiesto veže
- Zachovanie cyklistickej trasy
- Spojovací článok Kirschenallee, citlivé stvárnenie prechodu
- Návrh pôvodného priebehu koryta Dunaja v realizovateľnej podobe – vo forme ornamentu
- Mólo (z guľatiny) s výhľadom na národný park – riziko nekontrolovaného vstupu do NP
- Nerovnosti v teréne
- Vizuálne oddelená pobytová lúka, lúka na hranie a ostatné plochy
- Intenzívne využívané plochy (napr. ihriská) umiestnené ďalej od národného parku
- Plochu pod vedením vysokého napätia nie je potrebné príliš zvyrazňovať ale naopak racionálne využiť napr. ako cyklistickú trasu, zónu (-y) pre psov, spojovací článok s ostatnými plochami atď.
- Oválne /kruhové centrálné oblasti s atrakciami/intenzívnym využitím
- Výsadba oddeľujúca rekreačnú zónu a osídlené územie
- Členenie oblasti/priestoru prostredníctvom vhodnej výsadby hustejšieho/redšieho porastu stromov/kríkov,
- Psie výbehy v blízkosti sídiel

- Návrh obmedzenia negatívnych účinkov žiarenia vysokého napätia
- Jednotlivé architektonické prvky ako drevené terasy, oblasť s permakultúrou, labyrint
- Uprednostnenie prírodných materiálov; zdôraznenie blízkosti prírody pri dizajne a realizácii namiesto prílišnej systematickosti
- Účasť obyvateľstva na rozvoji jednotlivých plôch/prvkov
- Vytvorenie prechodov do osídleného územia
- Komunikácie s cieľom riadiť pohyb návštevníkov
- Vytvorenie (veľkých) vodných plôch
- Silnejšie prepojenie s národným parkom – viac extenzívnej, neudržiavanej vegetácie: väčší dôraz na prirodzený charakter krajiny, menej parkových úprav
- Vhodné pohybové aktivity – bicyklovanie, beh, jazda na koni
- Prepojenie s ostatnými oblasťami/ lokalitami v parku urbANNatur, napr. dlhšie športové trasy vedúce za hranice riešeného územia

Neželaný vývoj: Nevhodné riešenia a vplyvy

Ktoré aspekty by mal detailný plán obzvlášť zohľadniť resp. čomu by sa mal vyhnúť?

- Negatívny vplyv na susedné lokality, ktorý majú napr. psie výbehy
- Otázka právnej zodpovednosti, vandalizmus
- Nejasný alebo neúčelný smer komunikácií
- Využitie územia smerujúce do vnútra národného parku
- Menej parkovacích miest (< 50), umiestnenie parkovísk západným smerom resp. nemalo by prísť k vyčleneniu úplne nových plôch pre parkoviská (namiesto toho by malo byť využité územie popri ceste Esslinger Hauptstraße). Obyvateľov v okolí je treba nabádať k tomu, aby sa pohybovali pešo resp. na bicykli.
- Prostredníctvom vhodných úprav je potrebné zabrániť neregulovanému parkovaniu na okraji osídleného územia
- Vedenie vysokého napätia nie je nutné príliš zvýrazňovať
- Finančne náročné záhradné úpravy
- Trasa komunikácií kopírujúca daný prirodzený ráz krajiny – je lepšie vyhnúť sa prísny geometrickým formám a príliš intenzívnemu sprístupneniu oblasti
- Uprednostnenie krajinných prvkov pred formami typickými pre mestský park
- Neudržiavaný porast, sukcesia, extenzívne plochy ako súčasť riešeného územia
- Spojenie /prepojenia s okolitými plochami napr. so 6 m širokým ochranným pásom pozdĺž okraja národného parku (pozemok vo vlastníctve p. Oberleutner-a)
- Spočiatku finančne menej náročná výsadba, neskôr sukcesia/kosenie
- Je potrebné venovať pozornosť primeranej veľkosti a priestorovému pôsobeniu jednotlivých úprav, samostatné prvky by nemali byť príliš malé a rozmanité - často je menej viac

Použitie/ vhodné prvky

- ihrisko
- psia lúka
- rekreačné plochy

- kopec na sánkovanie
- parkovisko
- stravovacie zariadenie
- topografia terénu
- vegetácia (miestne druhy stromov, kríkov a ovocných stromov)
- extenzívne a intenzívne udržiavané trávnaté plochy
- sukcesia
- voda
- poľnohospodárstvo, ukážky poľnohospodárskych plôch
- vyhlídková veža, kopec, plató (smerom do národného parku na vodnú plochu)
- komunikácie (chodníky, cyklistická a bežecká trasa a jazdecký chodník)
- umelecké objekty, land art
- vybavenie, mobiliár

Z ďalšej diskusie vyplynulo, že účastníci workshopu považujú za mimoriadne dôležité nasledovné aspekty:

- Prúd návštevníkov resp. „nasmerovanie“ návštevníkov do národného parku by malo byť čo najmenej výrazné, aby sa zachovala ochranná funkcia hraničného územia.
- Intenzívne využívané plochy by sa preto mali nachádzať čo najďalej od národného parku.
- Prílišné zdôrazňovanie negatívnych účinkov vedenia vysokého napätia by vytvorilo precedens
- Už počas plánovacej etapy je potrebné venovať vo zvýšenej miere pozornosť nákladom na starostlivosť a prevádzku ako aj otázkam právnej zodpovednosti a vandalizmu.

urbANNatur: komunikácia v rámci projektu

Internetová stránka: www.urbannatur.eu

Joana Holčíková informovala o novej internetovej stránke venovanej projektu. Stránka bude minimálne po dobu piatich rokov slúžiť na dokumentáciu spolupráce, poznatkov a výsledkov získaných v rámci nadnárodného projektu. Joana Holčíková vyzvala účastníkov, aby svojimi pripomienkami a postrehmi prispeli k ďalšiemu rozvoju tejto stránky, za ktorej obsah zodpovedá Petra Csákányiová a David Jandl.

Brožúra pre širokú verejnosť

Alois Mätzler informoval o prvých krokoch v súvislosti s plánovanou brožúrou o projekte. Obsahom brožúry budú základné informácie o projekte a jeho výsledkoch a brožúra bude

učená širokému okruhu záujemcov. Ďalšie detaily budú prezentované na nasledujúcom workshope.

Odborná publikácia

Spolu s výstavou študentských prác je plánované aj vydanie odbornej publikácie, ktorá bude obsahovať nielen zhrnutie projektu ale aj odborné články a krátky popis výsledkov projektu. Detaily budú predmetom diskusie v rámci stretnutia riadiacej skupiny.

Výstava

Prvým verejným podujatím v rámci projektu bude výstava študentských prác na Fakulte architektúry v Bratislave, ktorá sa potom presunie do Centra národného parku vo Viedni.

Ďalšie kroky

V blízkej budúcnosti plánujú projektoví partneri uskutočniť tieto kroky:

Bratislava

- Marec: odborný workshop s vyhodnotením piatich študentských prác
- Následne: menšia skupina sa bude venovať práci na projektovej dokumentácii a výberu návrhov
- Prednáška na tému lesná pedagogika s odborníkmi z projektu urbANNatur
- Výstava študentských prác spojená s tlačovou konferenciou
- Realizačná etapa („muničák“ resp. oblasť nad ním) – plánovanie je súčasťou projektu

Viedeň

- Odovzdanie detailného plánu, ktorý by mal byť dokončený do septembra 2011
- Október 2011: prezentácia študentských prác a oficiálny začiatok realizácie
- Prezentácia priestorovej analýzy
- Ďalšie spracovanie predloženého záhradného projektu výskumného inštitútu Bioforschung Austria (ukážková záhrada)
- Ďalšia realizácia v súvislosti s projektom ekologických záhrad

5. workshop

Nasledujúci a posledný workshop v rámci projektu urbANNatur sa uskutoční 7. júna 2011 vo forme celodenného podujatia. Cieľom workshopu bude vypracovanie všeobecne platných stratégií a poznatkov, ktoré môžu využiť aj iné mestá.

Pracuje sa tiež na ročnom zúčtovaní projektu.

Záver

Herbert Weidinger sa srdečne poďakoval za intenzívnu spoluprácu odborníkov na projekte, ktorá umožnila realizáciu dôležitých opatrení na strane obidvoch partnerov.